

VORES ARV TIL VERDEN **- Verdens arv til dig**

INDHOLD

Intro

Startskuddet	3
UNESCO's 10 kriterier	4

Fortællingen om dig 5

Din personlige identitet	6
Arkitektens identitet	7
Byer og områders identitet	8

Fortællingen om Danmark 9

Tre steder med en unik historie	10
Jelling-monumenterne	11
Roskilde Domkirke	12
Kronborg Slot	13
Sankt Lucius og havtrolden	14
Arkitektkonkurrence	17
Byg et nyt kapel	18

Fortællingen om Verden 20

Det svære valg	21
Verdensarv som våben	22
Djævlens advokat	23

INTRO

Startskuddet

Startskuddet

Forestil dig, der kommer fint besøg af nogle grønplettede statsoverhoveder fra en fremmed planet. Du har fået til opgave at vise din planet Jorden frem. Du skal vise rummændene menneskeheden og Jordens historie og mangfoldighed. Du skal udvælge natur- og kultursteder, som har særlig betydning for menneskeheden på tværs af tid og rum. Hvad er jordens identitet? Det er faktisk det, som UNESCO allerede har gjort – bare ikke for grønne rummænd, men for hele jordens befolkning!

For at forstå hvad verdensarv betyder, skal vi skruer tiden tilbage til Egypten i 1960'erne, hvor Nilen løb over sine bredder og var ved at ødelægge det kæmpestore Abu Simbel tempel. Egypten følte sig ikke i stand til at redde templet fra oversvømmelse og bad derfor FN's organisation UNESCO om hjælp. Unesco satte gang i en kæmpe redningsaktion, hvor det handlede om at flytte det enorme bygningsværk, sten for sten, længere op på land.

Redningsaktionen var startskuddet til UNESCO's arbejde med at finde bevaringsværdige steder over hele kloden, som er "umistelige for menneskeheden". Visionen med UNESCO's verdensarvskonvention er globalt at binde mennesker sammen på tværs af lande, kulturer, generationer, sociale skel, religioner og politiske overbevisninger.

Verdensarv er derfor historier og steder, der har været med til at forme det samfund, vi er en del af i dag. UNESCO har udpeget næsten 1000 forskellige steder i verden, som er vigtige i fortællingen om hele menneskets historie.

Se links på:
www.roskildemuseum.dk/verdensarv

INTRO

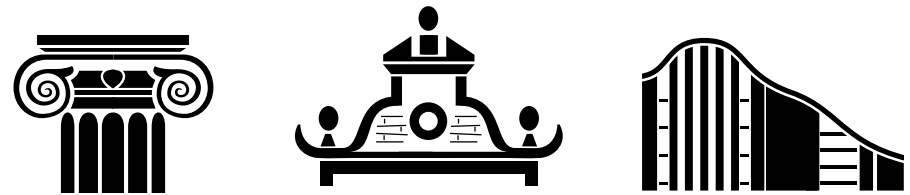
UNESCO's 10 kriterier

Verdensarv kan være monumenter, bygninger, kulturlandskaber eller naturområder. De kan være skabt af mennesker eller naturen eller begge dele. De kan beskrive et vigtigt historisk udviklingstrin eller et naturfænomen.

Unesco har defineret 10 kriterier for, hvad der er verdensarv. For at kunne komme i betragtning som verdensarv, skal mindst ét kriterium være opfyldt.

Kriterierne 1-6 omtales som "kulturkriterier" (kulturarv). De omfatter også kulturlandskab (samspillet mellem menneske og natur). Kriterier 7-10 omtales som "naturkriterier" (naturarv).

- 1.** Det skal være et mesterværk af menneskelig kreativitet.
- 2.** Det skal vise udviklingen i arkitektur eller teknologi, byplanlægning eller landskabsudformning.
- 3.** Det skal være et enestående vidnesbyrd om en civilisation.
- 4.** Det skal være et særligt eksempel på en bygning som illustrerer menneskets historie.
- 5.** Det skal være et særligt eksempel på traditionelle menneskelige bosættelser eller menneskers udnyttelse af jord eller hav.
- 6.** Det skal være direkte forbundet med begivenheder eller levende traditioner, ideer, tro eller kunstneriske og litterære værker.
- 7.** Det skal indeholde enestående naturfænomener.
- 8.** Det skal være et fremragende eksempel på jordens geologiske historie og processer.
- 9.** Det skal have særlige eksempler på økosystemer på land, i ferskvand, ved kyster eller i havet.
- 10.** Det skal indeholde de vigtigste og mest naturlige levesteder for truede arter.

FORTÆLLINGEN OM DIG

Fortællingen om dig	5
Din personlige identitet	6
Arkitektens identitet	7
Byer og områders identitet	8

FORTÆLLINGEN OM DIG

Din personlige identitet

Tegn dig selv i fuld figur

Tegningen skal have hoved, mund, øjne, ører, næse, krop, arme, hænder, ben, fødder og hjerte. Skriv navn på tegningen.

Hæng tegningerne op

Gå rundt til tegningerne, og skriv/tegn to gode ting som kendetegner den respektive elev – f.eks. en stor mund for at være god at tale med, en fodbold, et hjerte for at være en god ven, bøger, elguitar, blyant osv. Der skal tegnes to ting ved hver – hverken mere eller mindre.

Hvad er identitet?

Hvad skaber en identitet?

Stemmer forestillingen om din egen identitet overens med andres forestillinger om dig?

Kan man ændre sin identitet?

Kan man købe sig til en identitet?

Påvirkes din identitet af miljø / omgangskreds / nationalitet / landsdel?

PERSPEKTIV

Skriv tre ting /egenskaber som du gerne ville lade gå i arv og huskes for.

FORTÆLLINGEN OM DIG

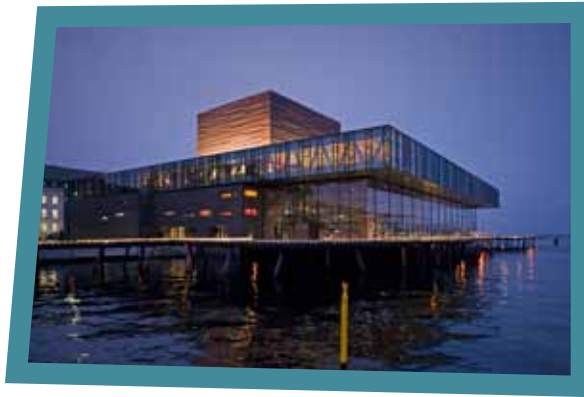
Arkitekturens identitet

Facaden er bygningens ansigt og er med til at skabe bygningens fortælling.

Hvilken identitet forbindes med

Skuespilhuset i København?

Nationalbanken?

Skuespilhuset, tegnestuen Lundgaard & Tranberg, 2008.

Nationalbanken, Arne Jacobsen, 1965-78.

Lav en collage eller brug kasser, papmaché, oasis eller flamingo til at fremstille en model af et hus

Overvej hvad huset skal fortælle.

Hvilket signal eller hvilken identitet skal huset have?

Venlighed, magt, hygge, penge, åbenhed, videnskab, fremtiden eller andet?

Hvordan skal bygningens udseende afspejle indholdet?

Afprøv signalværdien på hinanden

Skriv tre stikord og læg dem under huset.

Se om I har gættet rigtigt, når I aflæser hinandens bygning.

FORTÆLLINGEN OM DIG

Byer og områders identitet

Ofte forbinder man områder med særlige bygninger, monumenter eller landskaber (vartegn). Bygninger kan være med til at skabe en særlig fortælling om en by og dens indbyggere.

Find et vartegn i din by

Er der et vartegn i din by, som er særligt fremtrædende?
Giver vartegnet byen og dig en særlig identitet?
Ville det betyde noget for dig, hvis det forsvandt?

Find tre byer med vartegn i Danmark

Er vartegnene med til at give byerne en særlig identitet?
Ville det betyde noget for dig, hvis de forsvandt?

Find et land, som har et særligt vartegn

Er vartegnet med til at give landet en særlig identitet?
Ville det betyde noget for dig, hvis det forsvandt?

PERSPEKTIV

Kender du byer som har "negative vartegn"?

FORTÆLLINGEN OM DANMARK

Fortællingen om Danmark	9
Tre steder med en unik historie	10
Jelling-monumenterne	11
Roskilde Domkirke	12
Kronborg Slot	13
Sankt Lucius og havtrolden	14
Arkitektkonkurrence	17
Byg et nyt kapel	18

FORTÆLLINGEN OM DANMARK

Tre steder med en unik historie

Danmark er ifølge verdensarvskonventionen forpligtet til at undersøge, om vi har steder af betydning, som vi vil bevare og fortælle om i international sammenhæng. Ud over det unikke naturfænomen i Ilulissat i Grønland, har vi i Danmark tre steder – Jelling-monumenterne, Roskilde Domkirke og Kronborg Slot – som har fået den efterhånden prestigefyldte titel: Verdensarv.

De er blandt andet kommet i selskab med:

Madain Saleh i Saudi Arabien

Grand Canyon i USA

Colosseum i Italien

Taj Mahal i Indien

Akropolis i Grækenland

Den kinesiske mur

Pyramiderne i Egypten

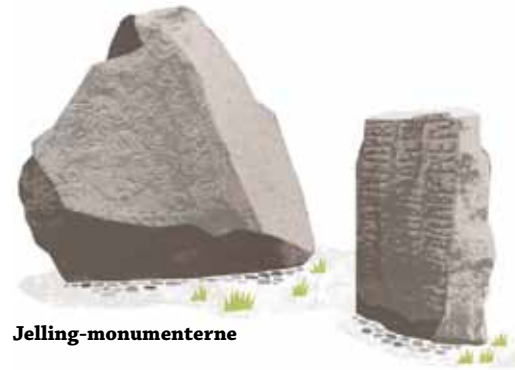
En stavkirke i Norge

Det er alle steder, som fortæller historien om hele verden, og som er vigtige for vores fælles verdensidentitet.

Ønskelisten

Er der steder i Danmark, som du synes skal med på listen?

Skriv dine egne forslag ned og se Danmarks officielle ønskeliste på www.roskildemuseum.dk/verdensarv.

Jelling-monumenterne

Roskilde Domkirke

Kronborg Slot

FORTÆLLINGEN OM DANMARK

Tre steder med en unik historie

Jelling-monumenterne

I 1994 udnævnte UNESCO to gravhøje, en middelalderkirke og to runesten i Jelling til verdensarv. Jelling-monumenterne blev dermed Danmarks første verdensarvsted.

UNESCO's begrundelse

Tilsammen er Jelling-monumenterne unikke symboler på overgangen i det danske samfund fra troen på Odin og Thor og til kristendommen. Her samledes landet til et rige og navnet Danmark optræder for første gang. Et tilsvarende monument findes ikke noget andet sted i verden.

Kig på bygningsværket

Hvilken historie fortæller Jelling om Danmark?

Hvilken identitet giver Jelling danskerne?

Betyder Jelling-monumenterne noget for dig?

Mener du, at Jelling-monumenterne er vigtigt arvegods for hele verden?

FORTÆLLINGEN OM DANMARK

Tre steder med en unik historie

Roskilde Domkirke

I 1995 udnævnte UNESCO Roskilde Domkirke til verdensarv. Det vil sige, at domkirken har så stor betydning for os og resten af verden, at den skal bevares og beskyttes for eftertiden.

UNESCO's begrundelse

Roskilde Domkirke er et af de tidligste eksempler på fransk gotik uden for et fransktalende land. Selvom kirken og omgivelserne har været i konstant forandring gennem mange hundrede år, står den som et højdepunkt i dansk arkitektur og illustrerer mange århundreders europæisk kirkearkitektur i en smuk og harmonisk helhed. Endelig har kirken været kongelig gravplads siden 1500-tallet, og den har haft stor politisk og kulturel betydning ikke kun i Danmark, men også i Skandinavien og Østersøområdet.

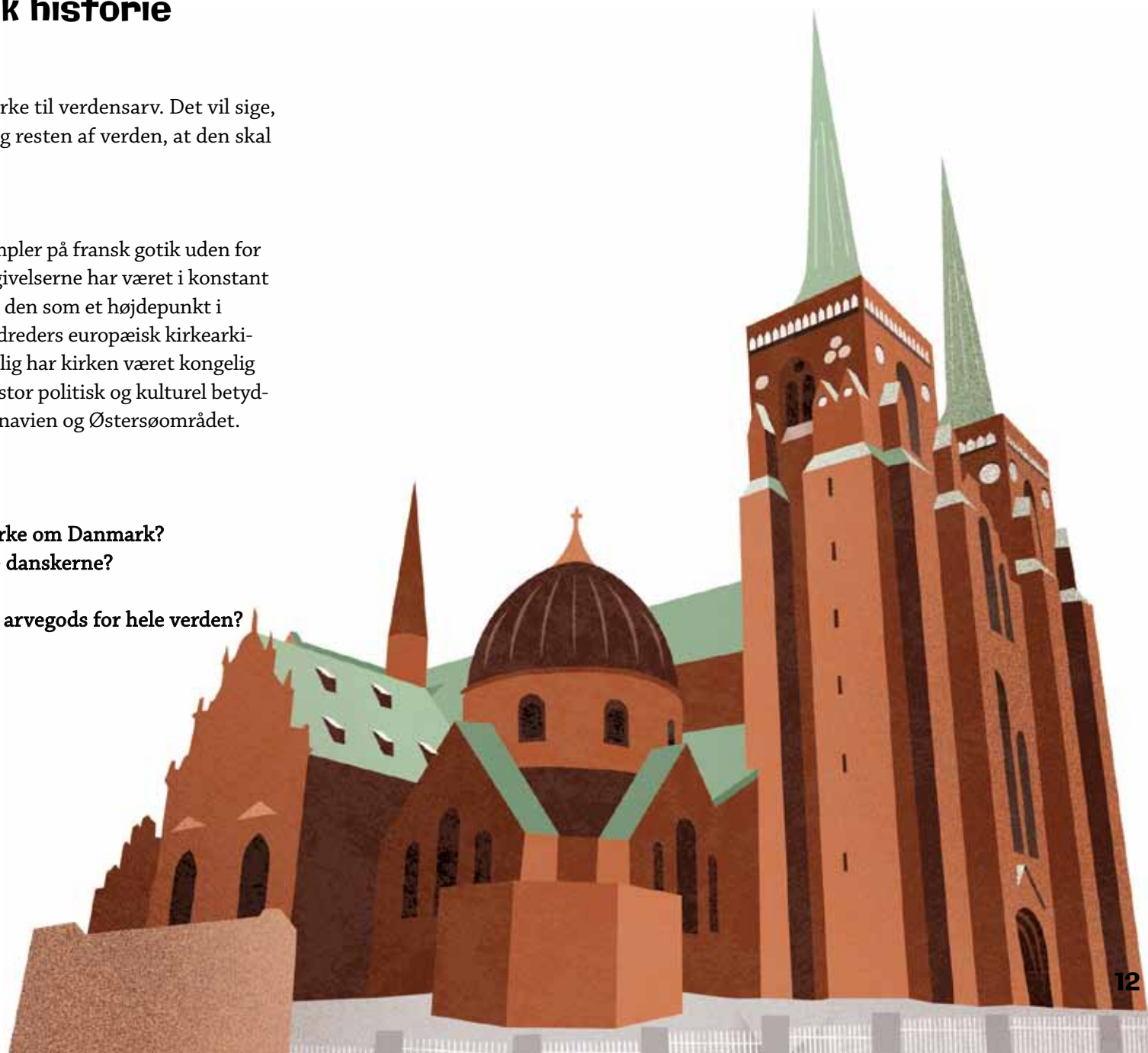
Kig på bygningsværket

Hvilken historie fortæller Roskilde Domkirke om Danmark?

Hvilken identitet giver Roskilde Domkirke danskerne?

Betyder Roskilde Domkirke noget for dig?

Mener du, at Roskilde Domkirke er vigtigt arvegods for hele verden?

FORTÆLLINGEN OM DANMARK

Tre steder med en unik historie

Kronborg Slot

I 2000 udnævnte UNESCO Kronborg Slot til verdensarv. Dermed er Kronborg officielt blevet en del af verdens kulturelle arv. Slottet har en så stor betydning for Danmark og resten af verden, at det skal bevares og beskyttes, så også kommende generationer kan glæde sig over slottets storhed.

UNESCO's begrundelse

Slottet er et enestående eksempel på et renæssanceslot, som tilmed har spillet en markant rolle i Nordeuropas historie. Den danske konge kontrollerede i over 400 år al sejlads gennem Øresund. Han tjente mange penge på sundtolden, og hvis han ville, kunne han lukke for adgangen til hele Østersøen. Den magt demonstrerede Frederik den 2. under Syvårskrigen (1563-70), hvor han lukkede for korntransporten, og der opstod hungersnød i Amsterdam.

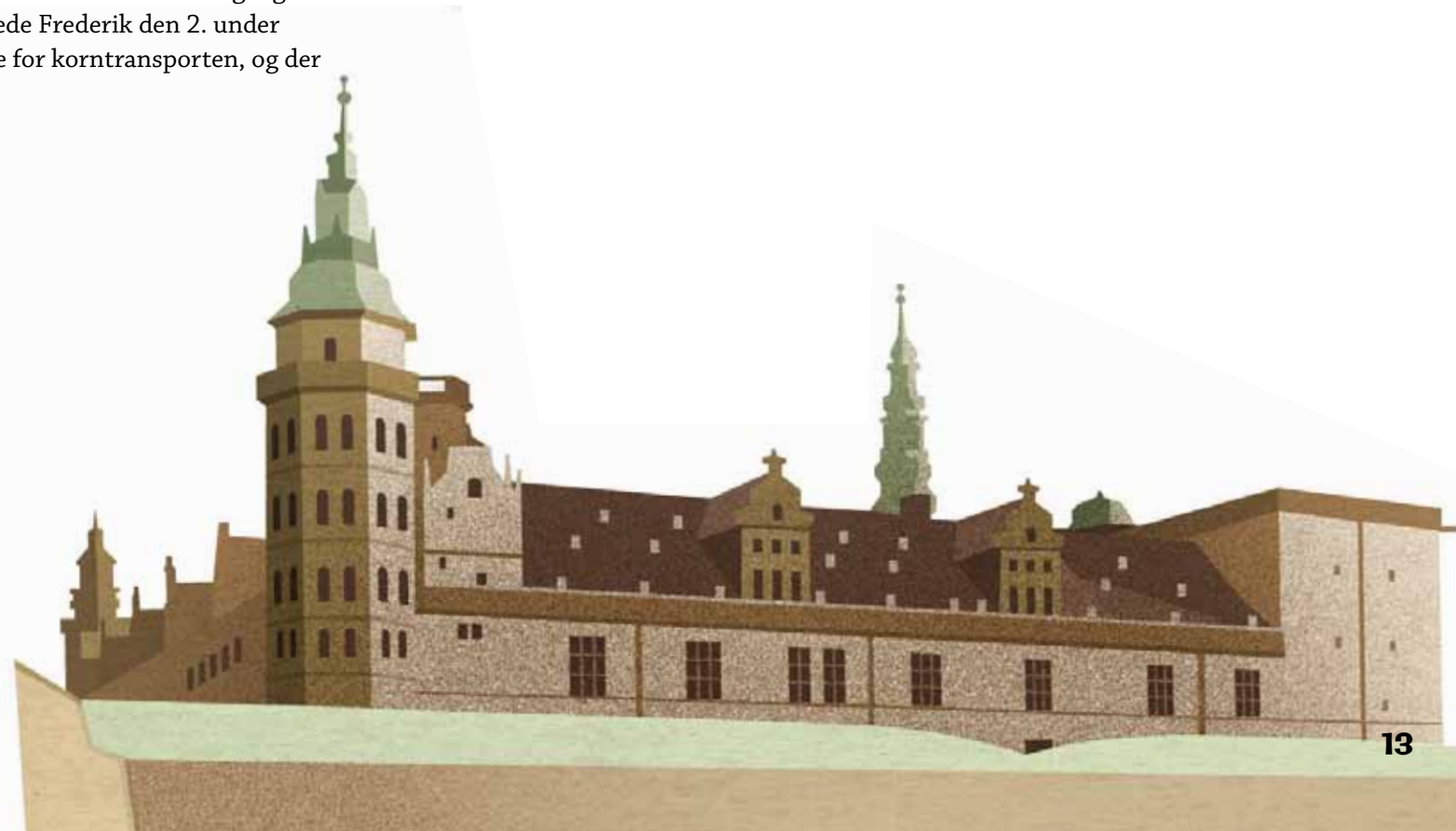
Kig på bygningsværket

Hvilken historie fortæller Kronborg Slot om Danmark?

Hvilken identitet giver Kronborg Slot danskerne?

Betyder Kronborg Slot noget for dig?

Mener du, at Kronborg Slot er vigtigt arvegods for hele verden?

FORTÆLLINGEN OM DANMARK

Sankt Lucius og havtrolden

I middelalderen havde kirkerne en helgen tilknyttet. En helgen gav kirken en særlig identitet og skabte en særlig fortælling om stedet. Helgener var hellige mænd eller kvinder, der havde levet så fromt på jord, at de var kommet direkte i himmelen uden om skærsilden. De sad nu tæt på Guds trone og hjalp menneskene med at blive hørt.

Sankt Lucius var skytshelgen for Roskilde Domkirke i middelalderen. Lucius havde været pave i Rom, men blev henrettet af romerne i 254 og gjort til martyr og helgen. I 1100-tallet hentede nogle udvalgte munke hans kranium til Roskilde.

Læs legenden om den farefulde hjemrejse fra Rom til Roskilde, hvor munkene blev overrasket af en havtrod.

FORTÆLLINGEN OM DANMARK

Sankt Lucius og havtrollden

Her kan du læse om, hvordan Roskilde Domkirke fik en hovedskal fra en pave, om den farlige tur hjem fra Rom med hovedskallen, om mødet med et havuhyre, og om hvordan havuhyret blev overvundet.

Den der lyser

For cirka 1.800 år siden levede der i Rom en pave, som hed Lucius. Lucius betyder "den der lyser". Han blev halshugget, fordi han var kristen, det var nemlig forbudt at være kristen dengang. Derfor blev Lucius begravet et hemmeligt sted, og fordi han døde for sin tro, blev Lucius anset for at være en hellig mand, en helgen, og han blev derefter kaldt "Sankt Lucius".

Knoglerne flyttes

Så gik der cirka 600 år. Nu kunne man være kristen, uden at der skete noget, og pave Lucius' knogler blev sammen med knoglerne fra andre paver flyttet til en kirke inde i Rom, der hedder Santa Cecilia.

Roskilde vil have en skytshelgen

Så gik der 300 år mere. Nu mente man i Roskilde, at domkirken skulle have en skytshelgen. Det ville gøre domkirken mere berømt. En skyts-

helgen er en, man kan bede til om hjælp og beskyttelse. Som bevis på at en kirke har en skytshelgen, skal den have noget, der har tilhørt en hellig mand eller hellig kvinde. Det allerbedste at have fra en helgen, er et stykke knogle eller en dråbe blod. Noget der har tilhørt en helgen, eller en rest fra helgenens krop, kaldes for et relikvium.

Rejsen til Rom

Når en kirke skulle have en skytshelgen, var det paven, der skulle godkende det, og paven bor jo i Rom. Derfor sendte man fra Roskilde to kanniker til Rom. En kannik er en slags præst. De to kanniker rejste længe, for dengang var der ikke fly, tog eller biler. De måtte gå, de måtte sejle, de måtte ride, og de måtte igen gå og gå og gå.

Drømmen

Så nåede de endelig til Rom. Her blev de modtaget, som var de fornemme mænd. Om natten havde den ene kannik en sær drøm. I drømmen viste Sankt Lucius sig for ham og sagde: "Det er mig, der skal være skytshelgen for domkirken. Det vil jeg være i al evighed, til tidernes ende, og I skal tage min hovedskal med hjem til Roskilde."

FORTÆLLINGEN OM DANMARK

Sankt Lucius og havtrolden

Hovedskallen

Næste dag blev de to kanniker ført hen til kirken Santa Cecilia. Her skulle de vælge et relikvium. Der var mange relikvier. Men de fik straks øje på en hovedskal, et kranium, der lyste som solen. Så stærkt var lyset, at de næsten blev blændet af det. Det var Sankt Lucius' kranium. Husker du, hvad Lucius betyder?

Da vidste de to kanniker, at det var det kranium, de skulle have med hjem. Sankt Lucius skulle være Roskilde Domkirkes skytshelgen, og hans kranium ville blive det fineste, det mest kostbare relikvium, som domkirken ville eje.

Hvad betyder "Lucius"?

Hvad er en skytshelgen?

Hvor rejste kannikerne hen?

Sankt betyder "hellig".

Kender du andre helgener?

**Sæt streg under alle egennavne i teksten
(navne på personer, dyr og ting).**

FORTÆLLINGEN OM DANMARK

Arkitektkonkurrence

Mere end tag over hovedet

Arkitektur handler ikke kun om at holde regn og kulde ude. Arkitekter og bygherrer tager højde for, hvilke signaler bygningen skal sende. Hvilke historier ønsker bygherren, at bygningen fortæller?

Ofte er arkitekturen blevet brugt til at indgyde respekt og vise bygherrens magt. I Roskilde Domkirke har både kirken og forskellige konger brugt arkitekturen til at vise deres magt. Men arkitektur kan også signalere ligeværdighed og demokrati, og den kan bruges til at fortælle om tilhørsforhold til en bestemt ideologi, etiske værdier, nationalitet eller internationalitet osv.

FORTÆLLINGEN OM DANMARK

Arkitektkonkurrence

Byg et nyt kapel

1. Lav et arkitektfirma

(4-5 personer i hver gruppe)

2. Opgaven

Tegn et nyt kapel. Det skal fremvise det ypperste af vor tid.

Overvej hvilken form, indretning og udsmykning kapellet skal have, hvis det skal repræsentere sin tid bedst muligt.

3. Hvert firma brainstormer

Illustrér jeres vildeste ideer til det nye kapel med materialer, modeller, tekst, tegninger, planer osv. Det er idéerne, der er vigtige. En "sjusket" model kan godt formidle en god idé.

4. Rentegning af forslaget

Udvælg de ideer, der skal udgøre det endelige forslag og illustrér med:

De vigtigste skitser fra brainstormen.

Plantegning af kirken med det nye kapel.

Tegninger, fotos, materialeprøver der forklarer indretning/stil/farvevalg ude og inde.

Model af kapellet.

5. Skriftlig begrundelse

Beskriv kort, hvilke valg I har truffet og hvorfor.

Hvordan var processen – let / svær?

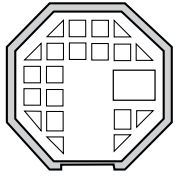
Hvor var I i tvivl, uenige/enige. Hvorfor?

Er I tilfredse med projekterne?

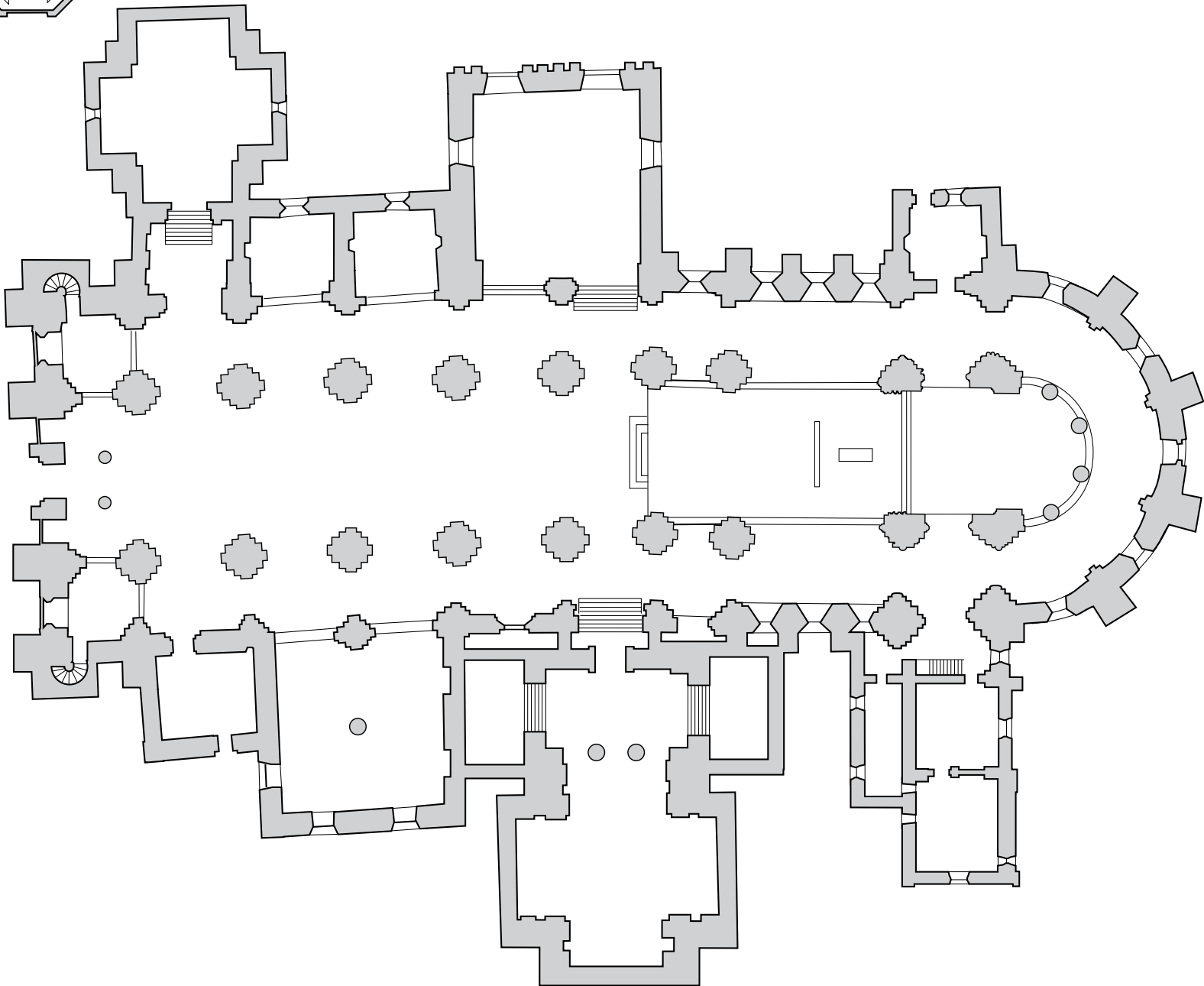
6. Præsentation og bedømmelse

Hvert arkitektfirma udvælger en dommer. Det kan være én fra gruppen eller én udefra, som aldrig har set projekterne. Grupperne præsenterer efter tur resultaterne, og en vinder findes.

VEST

ØST

FORTÆLLINGEN OM VERDEN

Fortællingen om Verden	20
Det svære valg	21
Verdensarv som våben	22
Djævlens advokat	23

FORTÆLLINGEN OM VERDEN

Det svære valg

UNESCO har lavet en liste over de mest værdifulde dele af verdens natur- og kultursteder. Det er en liste til os alle sammen. En liste hvis overordnede formål er at skabe indsigt i og fascination af verdens kulturelle og naturmæssige mangfoldighed.

UNESCO har udpeget næsten 1000 forskellige steder i verden, som er vigtige i fortællingen om hele menneskets historie.

Der er tre ledige pladser på UNESCO's verdensarvsliste i år, og det er jeres opgave at bestemme, hvilke steder, der skal på.

Brainstorm

Udvælg et sted i verden, som du mener bør tilføjes.

Se evt. UNESCO's liste og kort på www.roskildemuseum.dk/verdensarv.

Forbered valgkampen

Find de bedste argumenter for, at dit sted er det vigtigste at bevare:

Har stedet en særlig historie / betydning?

Valgkamp

Præsenter dit sted og argumentér for, hvorfor dit sted fortjener en plads på listen.

Stemmeboks

Efter valgkampen afleverer alle deres tre valg og stemmerne tælles sammen.

PERSPEKTIV
Kan listen blive for lang?
Begrund hvorfor /hvorfor ikke?

FORTÆLLINGEN OM VERDEN

Verdensarv som våben

Monumenter, landskaber og naturområder er ofte blevet brugt til at trække grænser, både mellem mennesker og mellem nationer. Det skete f.eks. da de gamle Buddha-statuer i Bamiyan blev ødelagt af landets regerende Taleban-milits, eller da pyramideformede mausoleer i Timbuktu i Mali blev angrebet af en oprørsgruppe med skovle og hakker.

I 1993 blev broen Stari Most ødelagt under borgerkrigen i Jugoslavien. Broen står på UNESCO's verdensarvsliste og er et eksempel på, hvordan et stykke arkitektur kan tillægges stor symbolværdi. Broen var et af Jugoslaviens største arkitektoniske mesterværker og samtidig et symbol på hele Balkans komplicerede historie.

World Trade Center – et af New Yorks mest kendte vartegn – blev ødelagt i 2001. De to tårne var ikke på UNESCO's verdensarvsliste, men er et godt eksempel på den symbolværdi de besad.

Hvorfor blev netop denne bygning ødelagt?

Hvad kom ødelæggelsen til at betyde?

Er der en bygning i Danmark med samme status som eksemplerne her?

Ville det betyde noget, hvis den blev ødelagt?

PERSPEKTIV

Kan en plads på UNESCO's liste gøre en bygning ekstra udsat?

FORTÆLLINGEN OM VERDEN

Djævlens advokat

Du er i materialet blevet præsenteret for UNESCO's arbejde med verdensarv og organisationens målsætning om at bevare betydningsfulde steder i hele verden.

Vi har vendt nogle af UNESCO's holdninger på hovedet. Vælg ét af udsagnene herunder og argumentér først for og derefter imod.

Gamle historiske bygninger står i vejen for moderne glas-arkitektur.

Pyramiderne er kun vigtige for egypterne, derfor betyder verdensarvsstederne ikke en dyt for mig!

Alt gammelt i hele verden skal fredes, ikke kun få udvalgte bygninger.

